

Formarea noțiunilor științifice la elevii cu deficiență mintală

Formation of scientific notions in students with mental deficiency

MIHAI Felicia, profesor psihopedagogie specială,
Școala Profesională Specială „E. Gârleanu” Galați

MIHAI Felicia, special psychopedagogy teacher,
„E. Gârleanu” Special Vocational School of Galați

E-mails: felicia.mihai2005@gmail.com

ORCID iD: 0000-0003-3852-3707

DOI: [10.46728/c.18-06-2021.p54-60](https://doi.org/10.46728/c.18-06-2021.p54-60)

CZU: 376.016:54

Rezumat: *Articolul prezintă pe scurt o cercetare didactică ce a analizat formarea și introducerea noțiunilor științifice specifice disciplinei Chimie prin intermediul metodelor activ-participative pentru obținerea unor rezultate școlare superioare, declanșarea interesului elevilor, implicarea activă în propria lor formare, asigurându-se astfel optimizarea procesului de predare-învățare a chimiei la elevii cu deficiență mintală din școala specială. Obiectivul fundamental al cercetării derulate a fost demonstrarea importanței metodelor activ-participative în formarea noțiunilor din aria curriculară Științe în general, respectiv din disciplina Chimie în particular, elevul devenind participant activ la propria sa instruire. Prin intermediul unor metode activ-participative utilizate în procesul de învățare, recuperare și socializare a deficientului mintal, se pot realiza obiective fundamentale de însușire a cunoștințelor, accelerarea ritmului de lucru al elevilor, omogenizarea colectivului clasei și antrenarea unui număr cât mai mare de elevi în cadrul lecției. În timpul activităților bazate pe metode interactive organizate pe grupe, s-a constatat că elevii și-au modelat comportamentul, a crescut spiritul de organizare fiind mai ordonați și mai implicați în rezolvarea sarcinilor de lucru primite; s-au îmbunătățit relațiile interumane și cooperarea dintre elevi (elevii mai buni îi ajută pe colegi să înțeleagă noțiunile predate, acest fapt determinând și o creștere a propriilor rezultate).*

Cuvinte-cheie: deficiență mintală, metode interactive, cercetare didactică

Abstract: *The article briefly presents a didactic research that analyzes the formation and introduction of scientific notions specific to Chemistry through active-participatory methods for obtaining higher school results, triggering students' interest, active involvement in their own training, thus ensuring the optimization of the teaching and learning chemistry to students with mental disabilities in special school. The fundamental objective of the research was to demonstrate the importance of active-participatory methods in the formation of notions in the Sciences curricular area in general, respectively in the discipline of Chemistry in particular, where the student becomes an active participant in his own training. Through active-participatory methods used in the process of learning, recovery and socialization of the mentally handicapped, it becomes possible to achieve the fundamental objectives of acquiring knowledge, to accelerate students' work pace, bring the class working together and train as many students as possible during the lessons. During the activities based on interactive methods organized in groups, it was found that the students modeled their behavior, the spirit of organization increased being more orderly and more involved in solving the work tasks received; interpersonal relationships and cooperation between students have improved (better students help their colleagues to understand the notions taught, this fact leading to an increase in their own results).*

Keywords: mental deficiency, interactive methods, didactic research

Performanțele obținute de elevi în activitatea școlară reprezintă un răspuns la metodele didactice utilizate de profesor pentru a realiza o instruire diferențiată și personalizată. În Dicționarul Enciclopedic de psihopedagogie specială, Mircea Vlad definește „deficiența mintală” ca „deficiența caracterizată printr-o capacitate intelectuală sub medie, care se manifestă în timpul perioadei de dezvoltare, fiind asociată cu o notă insuficientă a comportamentelor adaptative” (OMS a înlocuit conceptul cu termenul de dificultate).

Prin deficiență mintală se înțelege deci reducerea semnificativă a capacităților psihice care determină o serie de dereglări ale reacțiilor și mecanismelor de adaptare ale individului la condițiile în permanentă schimbare ale mediului înconjurător și la standardele de conviețuire socială dintr-un anumit areal cultural, ceea ce plasează individul într-o situație de incapacitate și inferioritate. Literatura de specialitate prezintă unele trăsături specifice întârzierii mintale ca: pasivitatea intelectuală, blocarea capacității de formalizare, insuficiența coordonare a reacțiilor, incoerența răspunsurilor, neadecvarea mimicii, straniețea atitudinilor, nivel de instruire coborât, inteligență scăzută, dar care nu sunt specifice doar debilităților mintale. Cele care definesc fenomenul deficienței mintale sunt: heterocronia, rigiditatea, vâscozitatea genetică, fragilitatea și labilitatea conduitei verbale.

Pe baza bibliografiei de specialitate, precum și a experienței practice, acumulată în munca instructiv-educativă cu elevii cu deficiență mintală, am inițiat o cercetare prin care am încercat să demonstrez că utilizarea unor metode moderne accelerează însușirea cunoștințelor, formarea priceperilor și deprinderilor, a capacităților, contribuind la dezvoltarea tuturor proceselor psihice. Totodată, considerăm că metodele moderne duc la formarea capacităților de autoinstruire ce permit achiziționarea și prelucrarea independentă a informațiilor.

Metodele moderne interactive au menirea de a fi un instrument important care să permită trecerea din planul „design-ului instructiv” într-unul complex, al acțiunii de predare. Acestea ridică gradul de interes în ceea ce privește participarea activă la lecție, stimulând elevii în realizarea conținuturilor și aplicarea lor în viața reală. Cadrele didactice din învățământul special manifestă disponibilitate pentru utilizarea metodelor activ-participative, convinge fiind că acestea permit elevului satisfacerea cerințelor educaționale prin efort personal sau în colaborare cu alți colegi. Specific acestor metode este faptul că se stimulează interesul pentru cunoaștere, se facilitează contactul cu realitatea înconjurătoare, ele fiind subordonate dezvoltării mintale și a nivelului de socializare al elevilor.

Obiectivul fundamental al cercetării derulate a fost demonstrarea importanței metodelor activ-participative în formarea noțiunilor din aria curriculară Științe în general, respectiv din disciplina Chimie în particular, elevul devenind participant activ la propria sa instruire. Acest obiectiv se înscrie în contextul mai larg al preocupărilor specialiștilor din domeniul educației pentru perfecționarea și optimizarea practicilor educaționale, în particular, a celor care vizează aplicarea metodelor interactive în activitățile desfășurate cu elevii cu deficiențe mintale.

Obiectul cercetării este constituit din activitatea de introducere și formare a noțiunilor științifice proprii disciplinei Chimie la elevii cu deficiențe mintale.

Subiectul cercetării este reprezentat de metoda aplicării metodelor activ-participative în introducerea și formarea noțiunilor științifice proprii disciplinei Chimie la elevii cu deficiențe mintale.

Cercetarea pedagogică a vizat îndeplinirea următoarelor *obiective*:

- stimularea capacității de participare activă a elevilor cu deficiență mintală la activitățile didactice propuse de profesor;
- optimizarea procesului de introducere și formare a noțiunilor științifice proprii disciplinei Chimie la elevii cu deficiență mintală din școala specială;
- stabilirea celor mai eficiente metode interactive de introducere și formare a noțiunilor științifice proprii disciplinei Chimie la elevii cu deficiență mintală;
- colectarea, sistematizarea, prelucrarea și interpretarea rezultatelor obținute de elevi, în urma parcurgerii situațiilor de instruire propuse;

• evidențierea eficienței strategiilor de învățare axate pe metode activ-participative asupra performanțelor elevilor cu deficiență mintală;

Ipoteza cercetării: S-a presupus că introducerea noțiunilor științifice proprii disciplinei Chimie la elevul cu deficiență mintală prin intermediul metodelor activ-participative va determina obținerea unor rezultate școlare superioare față de cele obținute doar prin aplicarea unor metode tradiționale, declanșarea interesului elevilor, implicarea activă în propria lor formare, asigurându-se astfel optimizarea procesului de predare-învățare a științelor în general și a chimiei în particular.

Tabelul 1. Compararea metodelor utilizate la cele două eșantioane în predarea noilor cunoștințe

Unitatea de învățare	Lecția	Metode utilizate pentru	
		Eșantion experimental	Eșantion de control
Materii prime și importanța lor	Sarea	Conversație, observație, experiment individual, ciorchinele	Expunere, descriere, conversație, experiment frontal
	Nisipul. Argila	Conversație, observație, diagrama Venn	Expunere, descriere, observație dirijată
	Cărbunii naturali și artificiali	Conversație, instruire asistată de calculator (platforma AEL-CES),	Expunere, descriere, observație dirijată
	Petrolul	Conversație, instruire asistată de calculator (platforma AEL-CES)	Expunere, descriere,
	Gazul metan	Conversație, instruire asistată de calculator (platforma AEL-CES)	Expunere, descriere,
Materiale prelucrate și importanța lor	Varul	Instruire asistată de calculator (prezentări ppt), ciorchinele, experiment individual	Expunere, descriere, observație dirijată, experiment frontal
	Cimentul și sticla	Instruire asistată de calculator (prezentări ppt), copacul ideilor,	Expunere, descriere, observație dirijată,
	Hârtia	Experiment de laborator individual, ciorchinele, explozia stelară	Expunere, descriere, observație dirijată, experiment frontal

În cercetare a fost creată o situație experimentală în care li s-a oferit elevilor cu deficiență mintală din eșantionul experimental oportunitatea de a beneficia de un program de intervenție bazat pe un curriculum adaptat și integrat la nivelul interdisciplinarității, pe metode moderne și interactive de predare-învățare prin care se introduceau și se formau noțiunile științifice proprii disciplinei chimie, respectiv unității de învățare corespunzătoare. În acest scop, obiectivele corespunzătoare fiecărei lecții în parte au fost identice la ambele eșantioane dar metodele de predare a noilor cunoștințe au fost diferite. Datorită specificului disciplinei, acolo unde a fost necesară utilizarea experimentului de laborator eșantionul experimental a beneficiat de experimente de laborator individuale în timp ce la eșantionul de control experimentul era frontal, realizat de profesor. Este de înțeles că experimentele realizate au fost simple, adaptate particularităților psiho-motrice ale elevilor din eșantioane și fără utilizarea de reactivi cu potențial periculos la manevrare. La finalul fiecărei unități de învățare elevii ambelor eșantioane

au primit câte o fișă de evaluare prin care s-a urmărit estimarea gradului de achiziționare a noilor cunoștințe.

Compararea metodelor utilizate la cele două eșantioane în predarea noilor cunoștințe este redată în tabelul 1.

Ceea ce se observă imediat din tabelul de mai sus este monotonia lecțiilor eșantionului de control, datorată metodelor reduse care pot fi utilizate în introducerea noțiunilor specifice celor două unități de învățare. Diversitatea este adusă doar de experimentul de laborator dar derularea lui frontală la acest colectiv face ca eficiența lui în introducerea noțiunilor din unitățile de învățare respective este redusă.

Pentru eșantionul experimental monotonia este evitată datorită pe de o parte implicării fiecărui elev în realizarea experimentelor simple propuse care favorizează învățarea perceptivă iar pe de alta lecțiilor în format electronic, ce sunt foarte agreate de elevi și oferă posibilitatea de a asimila mai ușor noțiunile legate de cărbuni, petrol și gaz metan- materii prime care nu sunt accesibile în activitatea cotidiană a copilului deficient sau nu.

Concluzia care se poate trage din analiza acestor date este aceea că utilizarea metodelor active de predare la eșantionul de control a optimizat introducerea noilor noțiuni precum și gradul de înțelegere și memorare a acestora. Și la acest test abaterea medie și deviația standard au valori mari datorită numărului mic de elevi din fiecare eșantion analizat; aceste valori nu pot fi utilizate în analiză.

Din discuțiile purtate cu elevii eșantionului experimental cele mai apreciate metode active sunt experimentul individual și instruirea asistată de calculator. Celelalte metode sunt mai puțin apreciate de elevi deoarece fac apel la limbajul oral și scris care incomplet dezvoltat la acești elevi precum și la procese de analiză și sinteză a informațiilor, care de asemenea sunt deficitare la elevii cu deficiență mintală.

Cel mai dificil de introdus au fost noțiunile aferente lecțiilor Cărbunii, Petrolul și Gazul metan deoarece studiul acestor materii prime nu se poate baza pe analiza lor concretă, știut fiind că la elevii deficienți mintali învățarea este mai ales concretă. Softurile educaționale ușurează înțelegerea acestor noțiuni, mai ales dacă se bazează pe imagini sugestive sau animații. Pentru eșantionul de control introducerea acestor noțiuni a ridicat dificultăți mari iar înțelegerea și memorarea noilor cunoștințe a fost dificilă.

De asemenea se constată că eficiența maximă în formarea și introducerea noțiunilor noi o au metodele active iar dintre acestea se detașează cu precădere instruirea asistată de calculator și experimentul individual, urmate de metodele bazate pe organizatoare grafice – ciorchinele și copacul ideilor, deoarece aceste metode sunt ușor de accesat de către elevii eficienți mintal și le asigură o mai bună retenție a informațiilor primite prin intermediul mai multor analizatori.

În timpul activităților bazate pe metode interactive organizate pe grupe, elevii și-au modelat comportamentul, a crescut spiritul de organizare fiind mai ordonați și mai implicați în rezolvarea sarcinilor de lucru primite; s-au îmbunătățit relațiile interumane și cooperarea dintre elevi (elevii mai buni îi ajută pe colegi să înțeleagă noțiunile predate, acest fapt determinând și o creștere a propriilor rezultate).

În urma rezultatelor obținute și a observațiilor făcute în mod direct s-a putut concluziona că obiectivele cercetării au fost atinse. **De asemenea, din observarea sistematică a comportamentului și a activității elevilor cu deficiență mintală, realizată pe tot parcursul etapelor de învățare, îndeosebi pe parcursul etapei formative, s-au extras următoarele constatări:**

- Una din principalele manifestări ale dereglării funcției de adaptare și integrare socială a deficienților mintali constă în limitarea posibilităților de contact cu mediul înconjurător, în afectarea procesului de comunicare și în tulburarea activității cognitive.

- Insuficiența capacității mintale nu-i permite deficientului mintal să aprecieze concret împrejurările de viață ce solicită o adaptare comportamentală adecvată și, prin aceasta, este lipsit de capacitatea de anticipare a riscurilor acțiunilor sale, de diferențiere a binelui de rău etc.

- Elevii cu deficiență mintală sunt instruibili până la un anumit punct, cu posibilitatea însușirii unor cunoștințe, fără a fi în măsură să ajungă la un anumit grad de automatizare; sunt parțial dependenți de sprijin și au o capacitate scăzută de autoprotecție împotriva unor pericole obișnuite.

- Dezvoltarea capacităților intelectuale și eficiența activităților cognitive este afectată de limitarea achizițiilor operaționale specifice deficientului mintal. De aceea, se impune o abordare orientată spre succes pentru dezvoltarea atitudinilor pozitive și orientarea corecțional-compensatorie, terapeutică a tuturor activităților.

- Abordarea diferențiată, dusă până la individualizare, determină în practica pedagogică folosirea de exerciții, probleme, sarcini, material intuitiv diferențiat, individualizat și a fișelor de lucru individuale.

- Dezvoltarea, trezirea și consolidarea spiritului de observație și a interesului cognitiv ale elevilor cu deficiențe mintale se realizează prin:

- asigurarea contactului cât mai frecvent cu mediul înconjurător (natural și social) și dirijarea observației către lucruri și fenomene interesante;

- imprimarea unui caracter atractiv, interesant tuturor activităților și corelarea acestora cu preocupările, interesele elevilor;

- implicarea elevilor în sarcini de observare a fenomenelor din jur;

- folosirea pe scară largă a instruirii asistate de calculator, a mijloacelor audio-vizuale și chiar a filmului de animație cu tematică de popularizare a științei, adaptate la specificul activităților școlare;

- accentuarea caracterului concret aplicativ al activităților desfășurate, ceea ce implică folosirea echilibrată și gradată a metodelor bazate pe intuiție, cuvânt și acțiune.

- Dintre toate metodele propuse în desfășurarea experimentului pedagogic, unele dintre ele s-au dovedit mai eficiente în dezvoltarea intelectual-cognitivă. Dintre acestea, de un mare succes s-au bucurat metodele considerate interactive : experimentul, jocul didactic, instruirea asistată de calculator.

- Jocul didactic le oferă un cadru prielnic pentru învățarea activă, participativă, stimulând inițiativa și creativitatea elevilor. Cu cât jocul este mai bine structurat, cu atât elevii se implică mai mult în desfășurarea lui. Când copiii se joacă sunt dezinhibați, relaxați, adică au exact starea necesară activării creativității.

- Metodele activ-participative i-au implicat în sarcinile de lucru, elevii fiind mai conștienți de responsabilitatea ce și-o asumă. Au asigurat un demers interactiv al actului de predare-învățare-evaluare, adaptat nevoilor de individualizare a sarcinilor de lucru pentru fiecare, valorificând și stimulând potențialul creativ și originalitatea fiecăruia.

- Au fost și unele metode care au dat rezultate mai puțin relevante: ciorchinele, explozia stelară, copacul ideilor, diagrama Venn; acestea s-au dovedit a fi mai dificil de aplicat datorită trăsăturilor de specificitate ale evoluției psihofizice ale elevilor cu deficiență mintală. De asemenea, s-a considerat că aglomerarea de metode nu este recomandată pentru a nu crea confuzii și nesiguranță.

Concluzii

Din analiza rezultatelor obținute la probele de evaluare inițiale și finale se desprind o serie de **concluzii** și anume:

- compararea notelor obținute de elevii din eșantionul experimental și de cei din eșantionul de control la probele de evaluare finale a relevat faptul că rezultatele elevilor din eșantionul experimental, datorate programului de intervenție implementat, sunt superioare față de rezultatele elevilor din eșantionul de control cărora nu li s-a aplicat acest program, parcurgând un conținut curricular obișnuit și beneficiind de metode tradiționale de lucru;

- rezultatele obținute de elevii din eșantionul experimental demonstrează, pe lângă utilitatea programului de intervenție, posibilitățile de activizare a potențialului de învățare și a potențialului intelectual;

- evaluarea finală a rezultatelor dovedește un progres semnificativ în asimilarea conținuturilor;
- elevii și-au format deprinderi de muncă individuală și de grup, s-a dezvoltat spiritul de ordine și cooperare, s-a realizat creșterea încrederii în forțele proprii la majoritatea elevilor;
- potențialul de învățare, deși carential, nu este valorificat în școala specială la nivel superior.

Prin urmare, formarea și introducerea noțiunilor științifice specifice disciplinei Chimie prin intermediul metodelor activ-participative determină obținerea unor rezultate școlare superioare, declanșarea interesului elevilor, implicarea activă în propria lor formare, asigurându-se astfel optimizarea procesului de predare-învățare a chimiei la elevii cu deficiență mintală din școala specială.

Pe baza constatărilor făcute pe parcursul cercetării didactice precum și în activitatea desfășurată ulterior, se poate considera că utilizarea metodelor activ-participative în activitățile cu elevii cu deficiență mintală contribuie la dezvoltarea procesului intelectual, a capacității de analiză și sinteză, stimulează gândirea creatoare. Este de la sine înțeles că, în procesul de predare-învățare, nu poate fi utilizată numai o metodă sau un grup de metode, ci întreg sistemul metodic de care dispunem și care este în măsură să contribuie la activizarea permanentă a elevilor, la sporirea calității învățării.

Cunoașterea sistematică a particularităților și a capacităților de învățare de care dispun elevii cu deficiență mintală constituie o premisă esențială în direcția recuperării și integrării acestora, atât în plan școlar cât și socio-profesional.

Implicarea elevilor în activitățile de învățare, favorizată de utilizarea sistematică a metodelor interactive, a permis dezvoltarea competențelor în domeniul științe prin exersarea abilităților intelectuale și practice, asigurându-se astfel o învățare eficientă și o facilitare a achizițiilor de cunoștințe în domeniul chimiei.

Prin intermediul unor metode activ-participative utilizate în procesul de învățare, recuperare și socializare a deficientului mintal, se pot realiza obiective fundamentale de însușire a cunoștințelor, accelerarea ritmului de lucru al elevilor, omogenizarea colectivului clasei și antrenarea unui număr cât mai mare de elevi în cadrul lecției.

Pentru fiecare moment sau etapă a lecției se pot folosi o serie de metode sau tehnici de lucru, incluse într-o strategie adaptată disciplinei, conținutului, vârstei și performanței elevilor. Principalele argumente care justifică eficiența acestor metode activ-participative sunt:

- *diversitatea* - elevii se simt liberi să facă speculații, apare diversitatea de opinii și idei, este încurajată libera exprimare a ideilor; sunt situații în care un singur răspuns este cel corect, iar educatorii trebuie să fie onești cu elevii, mediind procesul prin care aceștia ajung la răspuns;
- *permisiunea* - de cele mai multe ori, elevii așteaptă ca educatorul să le dea „singurul răspuns bun”, ceea ce reduce eficiența și productivitatea învățării; elevii trebuie încurajați să fie spontani, să li se permită exprimarea liberă a ceea ce gândesc despre o anumită temă;
- *respectul* - elevii sunt ajutați să înțeleagă că opiniile lor sunt apreciate și respectate de colegi și fiecare este dator să respecte opinia celuilalt;
- *valoarea* - când elevii își dau seama că opinia lor are valoare, se implică mai activ în activitatea de învățare;
- *ascultarea activă* - elevii se ascultă unii pe alții și renunță la exprimarea unor judecăți pripite sau la impunerea propriului punct de vedere;
- *încrederea* - elevii conștientizează propria lor valoare și devin mai încrezători în propriile forțe.

Rezultatele investigației experimentale validează faptul că strategiile didactice interactive oferă ocazii benefice de organizare pedagogică a unei învățări temeinice, facile și plăcute, cu un pronunțat caracter activ-participativ din partea elevilor, cu posibilități de cooperare și de comunicare eficientă. Folosirea sistematică a metodelor interactive, presupune desfășurarea unor relații de comunicare eficientă și constructivă în cadrul cărora, elevii obțin beneficii în planurile cognitiv, afectiv-motivațional, atitudinal, social și practic aplicativ. Achizițiile elevilor atât din

sfera cognitivă (cunoștințe, abilități, capacități) în domeniul chimiei, cât și din sfera comportamentală, cu contribuții la dezvoltarea personalității, dobândite prin metode interactive și-au demonstrat stabilitatea și trăinicia în timp.

BIBLIOGRAFIE

1. ALECU, S. Metodologia cercetării educaționale. Editura Fundației Universitare „Dunărea de Jos” Galați, 2005
2. BOCHIȘ, L. N. Psihopedagogia deficientului de intelect (Suport de curs), Universitatea din Oradea, Facultatea de Științe Socio-Umane, 2012
3. BOCHIȘ, L. N. Metodologia educării și instruirii deficientului de intelect (Suport de curs), Universitatea din Oradea, Facultatea de Științe Socio-Umane, 2012
4. BOCHIȘ, L. N. Didactica învățământului special și special integrat (Suport de curs), Universitatea din Oradea, Facultatea de Științe Socio-Umane, 2012
5. CERGHIT, I. (2006) Metode de învățământ, Editura Polirom, Iași,
6. COSMA, M., TRITEANU, S. Lucrări experimentale de chimie anorganică-îndrumări metodice, Universitatea Babeș-Bolyai, Cluj-Napoca, 1986
7. CUCOȘ, C. Pedagogie generală, Editura Polirom, Iași, 2006
8. GHERGUȚ, A., Sinteze de psihopedagogie specială, Editura Polirom, București, 2005
9. IONESCU, M., Demersuri creative în predare și învățare, Editura Presa Universitară Clujană, Cluj-Napoca, 2000
10. MOMANU, M., (coord. Constantin Cucos) Forme de organizare a instruirii în psihopedagogie, Editura Polirom, Iași, 2008
11. NICOLA, I. Pedagogie, Editura Didactică și Pedagogică, 1996
12. OPREA, C. L. Strategii didactice interactive, Editura Didactică și Pedagogică, București, 2006
13. PÂNIȘOARĂ, I. O. Comunicarea eficientă, Editura Polirom, Iași, 2008
14. PETROVANU, O., MUNTEANU, M., Experimente chimice și lucrări de cerc pentru gimnaziu, Editura Didactică și Pedagogică, București, 1983
15. SCHIPOR, M. Psihopedagogia copilului cu dificultăți de învățare (Suport de curs), Universitatea „Ștefan cel Mare” Suceava, Facultatea de Științe ale educației, 2013
16. ȘUNEL, V., Ciocoiu, I. Metodica predării chimiei, Editura Marathon, Iași, 1997
17. VERZA, E., Psihopedagogie specială, Editura Didactică și Pedagogică, București, 1994
18. VRĂȘMAȘ, T. Învățământul integrat și/sau incluziv, București, Ed Aramis, 2000